

Сокольська Тетяна Вікторівна,
д.е.н., доц., завідувач кафедри публічного управління,
адміністрування та міжнародної економіки
Білоцерківського національного аграрного університету;
Поліщук Світлана Петрівна,
к.е.н., асистент кафедри публічного управління,
адміністрування та міжнародної економіки
Білоцерківського національного аграрного університету,
м. Біла Церква, Україна

ЕФЕКТИВНЕ НОВЕ ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК УМОВИ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Початок ХХІ ст. для більшості країн світу з перехідною економікою ознаменувався зміною основних напрямів та політичних пріоритетів їх розвитку, впровадженням нових форм і методів управління, реформою децентралізації з передачею владних повноважень на місця. Сама концепція розвитку була виведена за рамки економічного зростання як основної мети і переорієнтована на фундаментальну трансформацію соціальної, економічної і політичної структур та активного залучення громадян до участі у публічному житті на місцевому рівні задля забезпечення високих соціальних стандартів життя. При цьому система управління потребувала не лише оптимізації внутрішньої структури, але й здійснення управлінських функцій на основі законності, гласності, прозорості та публічності. За таких умов державне управління набуває ознак публічного, як певного соціального явища взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій та бізнес-структур, в яких виявляються інтереси держави, територіальних громад, громадянського суспільства та приватного сектору [1].

Що стосується України, то очевидно, що через низький рівень життя, особливо сільського населення існуюча система управління також виявилась неефективною, оскільки в ній спостерігається розбалансованість всіх гілок влади, вона є віддаленою від потреб людини. Надмірна концентрація повноважень в центральних органах виконавчої влади, передусім в Уряді, призвели до того, що вони не займаються питаннями стратегії розвитку держави, не формують державну політику в окремих сферах чи галузях, оскільки основні зусилля та час йдуть на вирішення поточних проблем. Як наслідок, сільські території України продовжують занепадати. Проявляється це у бід-

ності селян та руйнуванні соціальної інфраструктури сіл, безробітті та трудовій міграції, відсутності мотивації до праці та економічного інтересу жити і працювати у сільській місцевості. При цьому, на селі зміцнюються позиції неформальної економіки, відбувається архаїзація господарського життя, спостерігається зростання бюрократизації влади. Різне погіршення “якості” економічних і соціальних інститутів є головною причиною деградації сільських територій, яка є небезпечною не лише для подальшого розвитку аграрного сектора економіки, але й становить загрозу продовольчій безпеці держави.

Отже, у зв'язку з означеним, а також прагненням України інтегруватися в європейський простір та сформувати потужний економічний потенціал, очевидно, що країна потребує докорінних інституційних змін у публічному управлінні, змін управлінських парадигм та застосування сучасних підходів і дієвих інструментів у державній політиці управління та роботі органів місцевого самоврядування.

Значним поштовхом до розвитку сільських територій стала реформа децентралізації, яка активно впроваджується в Україні з 2015 р., зокрема, створення об'єднання територіальних громад, які по суті мають бути спроможними самостійно вирішувати питання місцевого розвитку за рахунок власних ресурсів. Саме тут починає працювати особливість концепту публічного управління, яке базується на “само”: самодіагностиці проблеми, самовизначенні проблеми, самоформулюванні, самопропозиції вирішення проблеми, самовизначенні кращого варіанта політики, самовизначенні кошторису, самоприйнятті плану дій, самоконтролі. Базове “само” передбачає демократизацію управління на рівні регіону та місцевого самоврядування [2].

Використовуючи відповідні інструменти “нового публічного управління”, відбувається поступовий відхід від старої бюрократичної системи прийняття рішень, яка показала неспроможність швидко реагувати на зміни, не використовувала потенціал працівників і неефективно витрачала державні кошти.

Нове публічне управління, орієнтоване на взаємодію державних і суспільних інститутів у процесі вироблення та реалізації загальних рішень, на результативність процесу управління, наслідки діяльності, виконання заходів та зобов'язань, що здійснюються в інтересах суспільства. У межах парадигми “Нового публічного управління” ставиться акцент на управлінні за цілями та продуктивністю, використанні ринкових механізмів замість централізованого директивного регулювання і контролю, конкуренцію та право

вибору, децентралізацію для збільшення відповідальності та підзвітності влади” [3]. Причому децентралізація забезпечує перерозподіл та делегування повноважень на регіональний рівень з метою їхнього найефективнішого використання та заохочення регіональних ініціатив, оптимізації практичного вирішення питань на рівні адміністративно-територіальної одиниці [4].

Станом на кінець 2018 р. в Україні створено 878 ОТГ, які мають можливість сформувати ефективну систему управління, яка дасть можливість ефективно розвивати їх території та враховувати інтереси майбутніх поколінь.

У 2019 р., порівняно з 2014 р. в 41,5 рази зросла державна підтримка місцевого та регіонального розвитку, на 2019 р. передбачена субвенція на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання доріг загального користування місцевого значення в сумі 14,7 млрд грн [5]. Але результати нашого дослідження виявили, що багатьом громадам України не вистачає ресурсів на виконання всіх функцій, які вони отримали від держави. Існують конфлікти інтересів, непрозорість прийняття рішень і небажання оптимізувати діяльність комунальних установ. Доволі часто у керівництва громад не вистачає досвіду ефективного використання державних коштів. Зокрема, у якості грантових проектів вони пропонують змінити паркан у школі або придбати трактора. Зовсім невтішна ситуація у необ'єднаних селищних радах.

Проведене опитування голів сільських рад, їх заступників і депутатів сільських рад свідчить, що 55 і 72 % опитаних в Білоцерківському та в Уманському районах не мають достатніх знань для розробки стратегії розвитку їх громад. Що стосується видів освітніх послуг і знань, в яких вони потребують в першу чергу, щоб поліпшити умови розвитку їх територій, то переважна більшість з них вважали за краще тренінги (43 і 32 %, відповідно в Білоцерківському та Уманському районах), проходження магістерської програми схвалив 30 і 39 % опитаних.

Отже, доцільним було б залучення до роботи керівництва ОТГ кваліфікованих фахівців, спроможних розробити стратегію розвитку ОТГ із урахуванням принципів нового публічного управління, потреб громади та урахування невикористаних можливостей. Враховуючи, що нове публічне управління в ОТГ має бути спрямованим на посилення конкурентоспроможності сільських територій, розвиток місцевих ініціатив громади, використання ресурсів, які раніше

не використовувались. Ми також вважаємо за доцільне створення на базі регіональних навчальних закладів консультативних центрів із можливістю проведення короткотермінового навчання представників органів місцевого самоврядування. Комунікації представників місцевого самоврядування з навчальними закладами, як генераторами нових знань та технологій, сприятиме формуванню належних умов для розвитку диверсифікованих видів діяльності з високою доданою вартістю.

Список використаних джерел:

1. Павлюк К. С. Взаємодія інститутів громадянського суспільства та органів державної влади: діалог через громадські ради. *Ефективність державного управління*. 2013. Вип. 37. С. 235 – 241.
2. Гавкалова Н. Л. Публічне управління: методологічний аспект. *Публічне управління: шляхи розвитку*: матеріали наук.-практ. конф. за між-нар. участю (Київ, 26 листоп. 2014 р.). Київ : НАДУ, 2014. Т. 1. С. 16 – 18.
3. Katsamunsk P. Classical and Modern Approaches to Public Administration. URL: https://www.unwe.bg/uploads/Alternatives/BROI_1_ECONOMIC_ALTERNATIVES_ENGLISH_2012-06.pdf (дата звернення: 17.12.2018).
4. Курмаев П. Ю. Дослідження зарубіжного досвіду управління соціально-економічним розвитком на регіональному рівні. *Економічний простір*. 2009. № 25. С. 16–23.
5. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування. URL: <https://decentralization.gov.ua/mainmonitoring> (дата звернення: 17.12.2018).

Гудович Олег Денисович,

*к.т.н., доц., с.н.с., доцент кафедри організації заходів цивільного захисту
Інституту державного управління у сфері цивільного захисту;*

Мазуренко Валерій Іванович,

*к.військ.н. доц., професор кафедри організації заходів цивільного захисту
Інституту державного управління у сфері цивільного захисту,
м. Київ, Україна*

УПРАВЛІННЯ ЦИВІЛЬНИМ ЗАХИСТОМ НА РІВНІ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДНИХ ВІДНОСИН

Зміни, що відбуваються в державі у зв'язку з децентралізацією влади, реформуванням системи безпеки і оборони держави, передачею окремих повноважень щодо організації та забезпечення